

מסורת הש"ס

א) [גיטין כד. ג.]
ב) [שם א.]
ג) [שם א.]
ד) [גיטין כו. ע"י שם א.]
ה) [קולת משולל בזנות ובתעשה ד]
ו) [גיטין ליתא, א. שם, א.]
ז) [לקמן מו. א.]
ח) [גיטין כד. ט.]
ט) [לקמן מו. א.]
י) [חולין כה. ט.]
י"א) [ע"פ ע"ב בליקוטים, ט.]
י"ב) [לפס פ"ח מ"א, ח]
י"ג) [מוסף ז"ק דלפס פ"ו ה"ב.]
י"ד) [ואיתא גם בהמשך המשנה שם. ת"כ שמיני פרש' ד הל' י. שמיני פרשה ד הלכה ה. ס.]
י"ה) [פסחים טו. ע.]
י"ו) [דף כו.]

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה כורות וכו' דלאו כלי הוא ובמחציתה הריא דלי האלי:

גליון הש"ם

תוס' ד"ה הובתו וכו' דתוך יתר כבו כן. ע"י עטורי אכן מנינה דף כג ע"פ ד"ה וקמתי:

מוסף רש"י

ובמלך. חזר בו מלגרו (גיטין כד.)
א) את הגדולה. ונזלה וקטטה לאו דוקא:
ו) וליאזר שארצה אגריש פסול. דלון כזירה דלא אמרינן חזרה הדבר דשנעת כתיבה היא דעמו לא והרי נכסד לשמה (שם)
הכזות טורפס גרשין. שספור הוא וטוטל שגר ורואה שיהי מומנן לו, פשמים שאדם לא לשכור והוא טורד בשטרות אמרי: צריך שיניח מקום האיש. שםס רואה מרג עניינה לא לאמר הריני טוטל כל הגט: הרי את מותרת. שםס וס עיקרו על גט (שם כד)
ח) תוכר ולא תוך תוכר. אם הסי כלי מונח בתוך כלי חרס ופי הפנימי למעלה מפי החיצן כדמפרש במרי, ואוכלס ומשקין בפנימי וסמך סתם בצאר החיצון אין האוכלין טמאין. דלאו מוט דכלי חרס ניטה אלף חרס מוט:
ו) ואפי' חרס מוט דכלי חרס, נמצא. דכלי מניעיה אלף פנימי גם הוא על חרס מותרת. דכיון דלטי מיטמא מגבו לא נטמא וחזן בפני הטומאה שצארו החיצון. אלף אפילו פנימי כלי מקבל טומאה אלף מגבו ואיכא למתיר לא יתוך בפני הטומאה. וסמך לא האוכלין שצמחו שיהי גם הוא לא נטמא וחזן. דלי משום דנעב בחיצון, חיצון דלאון הוא ואין כלי מקבל טומאה אלף מנאז טומאה. ולי משום דקאי בצאר כלי חרס ובכיל לא אכר כצוסי יטמא, הוי מילי אוכלין ומשקין צביל כלים אין מיטמאין מאויר כלי חרס, נמצא בפסחים יבט יכו לא הכלס מיטמאין מאויר כלי חרס מ"ל כל אכר כצוסי יטמא וסמך אין מכל האוכל אכר ואיכל אוכל ומשקין מיטמאין מאויר כלי מאויר כלי חרס: כלי שטף. כל מאויר כלי חרס שטף כלי חרס מקרי כלי שטף על שם שיש להם הסירה במקום (חזקוני כה.)

שינויי גוסחאות

א) כ"ה דההיא. וסמכתא דההיא נראה כיון טוט ותי' כרשי' (שם כ.)
ב) מיתת ומקום העידים ליכא כצ"מ ותי', ועי' משה"ס:
ג) גופו של גט, ועי' (שם כ.)
ד) דקאמר ליה מילי כלי"ל (שם כ.)
ה) של כלי חרס כלי"ל. וסמ"ד וסמכ"ל נמחק (שם כ.)
ו) מאויר התנוד כלי"ל (שם כ.)
ז) מגבו. פי' כצ"מ כיון דכחילין שרץ מלו בצאר מנאן בעבדלית טומאה הוי וסכילו נגע (כס) (סכרן) ככל שטף, קמיל דמלוי. כ"מ בגליון דר"ל ע"י כתי' כ"ן (חזקוני חזקני בה ע"א.)
ח) כצתייה רבא. ומיתת הכא נמחק:
ט) כצ"מ הני' גנמי פתוחה, ואפכר שטות כרשי לאפוקי מגי' זו:
י) כדאמר ליעיל דאפילו כלי"ל (שם כ.)
יא) כצ"מ מונח מיתת דרייקינן ביה ונריס דרייקינן מיתה אין ביה רשעה ובר', וגי' הל"ק משום דבאמר לבלבד דקמתי ברישא דרך, דרייקין מיתה אין ביהיה, כמו דרייקינן מיתא טמא פסול. ור"ל דמשה"ל לא שייך למינהי כדך יתר על כן. כיון דמרישא דרך נמי משעינן שוס חידוש דאין כזירה. ועי' טריק' דקוסים אין טול:
יב) דכפ"ק:
יג) מיתת אע"ג נמחק, ור"ל דאפ"ה חוסרף דאי לא בו (שם כ.)
יד) הני' שפנימי מותקנת עפ"י כדאי' ור"ק, וע"ש ביאור דכרי תוס', ודכפי' גי' קשיא ליה, ועי' ח"ג וסמ"ק דמפ' פפ"י גי' היסנה:
טו) [הו] דטהוריין אע"פ שהפנימי טמא הרי בריחא שני כפובלי שטף דאינו מקבל טומאה מאויר ורואה ובר', כלי"ל (שם כ.)
טז) כצ"מ ור"ק ל"ג הכא המיתוס כצנזגנייס, ועי' אום יחי:
יז) [ח] וסכילי (שם כ.)
יח) וסכיל, משמע דדוקא כלי שטף שאינו מניו היה טמא אי לאו קרא אבל תוך תוכר שהכל הוא כלי חרס מניו פשיטא שהוא טורד בלא פסוק דהא תוך אמר דרמנא ולא תוך תוכר, ותימא ובר', כלי"ל (שם כ.)
יט) [י] כמו מחיצה נמחק (שם כ.)
כ) כלי"ל תוך תוכר (שם כ.)
כא) כצ"מ לאן הוא סוף קטע, ומזיות ומקושפות שח"כ"ו לא שייך כהא אלף נראה שהם כהנה לבני התוס', ואח"כ קטע כצ"מ וקשה כיון דאין בו. ויכ"ה כצ"מ ויכ"ז קטע כצ"מ:
כב) [ב] וילגא חיקת מה לי כלי שטף. והוא לל"ג, דכלי שטף וכלי עץ עד הוא. עי' ערוך ע"ב שטף:
כג) כיון לבדרי התדים ורמזינו דכחבו ור"ל דעדיפא משני הכא' (ה' ג'י'י) וצכ"ז ומי"כ הירקסא לבן בראה כדפרישתי:

כל הזבחים פרק ראשון זבחים

וּמִנְחָן. שלא יגרשנה: **דילמא שאני הסם**. דלאו סתמא הוא אלא שלא לשמה ממש: **דאיניחוי**. משאר כל האנשים והנשים [לשם] גירושין של זה ושל זו: **אלא מהא**. דעדיפא מקמייתא דהכא חד גברא הוא: **דאין כזירה**. וגריעה מסתמא דשמא צשעה שנכתב לא היה צדעמו של בעל לוו ואינתק לשם האחרת: **הכזוב עופסי גיטין**. שיהו מוומנין לו. טופס לשון טפוס מוול"ז בלע"ז: **מקום הרי אם כו'**. דהו עיקר גופו:
א) אלמא סתמא פסול ואף על גב דליכתב לשם כרייתות לכשיזדמן לו: **סו רמי מילתא אחריתי**.

אדרבינא ורב פפא קאי דקאמר ה' דרמי רבא אהדדי ושניניהו: דרב יהודה אמר רב לקמן כפרק בית שמאי (דף מו.):
לשם חולין כשירה. קס"ד סבא דידיה היא כדמפרש דמינה מחריב זה דבר שהוא מינו מועיל צו לעקור את שמו: דלאו **מינה**. כגון חולין שאינו מין קדשים לא מחריב זה ואין שמו נתפס על הזבח לעקור שמו ממנו: **פסול לגרס צו אשה אחרת: ואפי' לשם עובדת כוכבים**. דהא שלא לשם האשה קמתי דמשמע שלא לשם אשה זו אלא לשום אשה אחרת כל דהיא ואלע"ג דעובדת כוכבים לאו נה גירושין היא מהניא לפסול אלמא דלאו מינה [מחריצ] זה: **ול עובדת כוכבים מיניה**. ואימא נמי דלאו מינה לא מחריב זה אפילו הכי פסול דהוה ליה סתמא דמיהו לאו לשם אשה זו נכתב: **דל חולין מינייהו**. כדסבירא לן דלא חייל ולא מחריב ציה דלא מינה הוה וכו' להו שחוטין סתם ואמרן לעיל סתמא כשירה: **סונו**. כל ה' כלי חרס וגו' (ויקרא יא.) ולא **סוך סונו**. כלי המונח בתנור ופיו למעלה מן פי התנור ואוכלין ומשקין בתוכו ושרץ בתנור אוכלין שצכלי טהורין והכי אמרינן כצ"כ^[א] אצל היה פיו בתוך התנור תוכו קרינן ציה: **ואפי' כלי שטף מניל**. כלומר לא מיעביא כלי חרס המונח בתנור דמניל על האוכלין שצמחו דהא תוך תוכו הוא וכלי גופיה ליכא למימר דמיטמא **בצאר**
א) ויטמא אוכלין שצו דאין כלי חרס מיטמא מגבו אלא אפי' כלי שטף שמיטמא מגבו:
ב) הכא טהור ומניל דלמר [צפ] קמא דפסחים (דף כ.) אוכלין מיטמאין מאויר כלי חרס

ואין כלי מיטמא מאויר כלי חרס ומדקמתי כלי שטף מניל אלמא דלאו מיניה חיץ ציה [ומצטל את שם תוכו] הכא נמי ליחול שם חולין וליפסל: **ושני הכא ה' עשו חולין אלל קדשים כו'**. כלומר לעולם דלאו מינה לאו מחריב ציה וכלי שטף אלל כלי חרס מיניה הוא דהא מנא והא מנא אצל חולין אלל קדשים הוי דלאו מיניה כמחיצה אלל תנור דלמרינן ציה לקמן דלא מהניא ציה להיחט חזיה צין שרץ לאוכלין כדלמרן דלאו מיניה לא מהניא ציה: **שחללו כנסרים**. ששעה מחילא בצלמנעו ותלכו עד למעלה מפיו הכל טמא אפילו אוכלין שצנעבר השני של מחיצה: **כוורם שהיא פחוסה**. גרסינן
א) כטהרות ולהכי נקט פחותה דלאו כלי הוא
ב) דלי הואי שלימה הוה מנללת על אוכלין שצמוכה כדלמרן
א) אפי' כלי שטף מניל אצל השתא דלאו כלי הוא הואי כמחיצה בעלמא: **ופקוקה כקס**. רצותא נקט דלע"ג דפקוקה פחייתמה כקס לא הוי כלי ואפי' פיה למעלה מפי תנור לא מנללת על אוכלין שצמוכה: **ומשושגלם**. תלויה: **אוכלין שצחטה עמאים**. והיינו דלמרן דלא מינה כגון מחיצה לא מחריב צה לצטל שם חרס ממנו:

אם תוכו ולא איצטרך אלל לכלי שטף וי"ל דעדיפא משני הכא דקאי דאינן מינס כלל ולכן לא מחריב צה כמחיצה אלל תנור כמו מחיצה
א) וכמו כוורת הקס פחותה שאינה כלי כלל ואינה מנללת כלל אלל כלי שטף קרוי מינו קאת שיש לו שם כלי עליו ולכן מחריב ומניל אצל לקמן קאי על חטאת שצחטה לשם מחוייב עולה כשירה דלע"ג שהוא קדשים קרוי אינו מינו ולא מחריב צה ועל זה פריך מאי שנא מכלי שטף שהוא כלי ואינו מינו ומחריב ועל זה צריך לתרץ משום קרא תוכו ולא תוך תוכו אלל לא מני' לתרץ עשוהו כמחיצה אלל תנור דההוא אינו כלי כלל והשתא הכא ולקמן מתרץ דומה צדומה (ודוקא ככלי שטף שאינו מינו היה טמא אי לאו קרא אלל תוך
א) שהכל חרס טהור בלא פסוק דחד תוך אמר רחמנא):

כל הזבחים פרק ראשון זבחים

ג.

דמורה להסתלמד עצינא כדקאמר התם לענין גט מודה כדפרישית שם ובצ"צ דגיטין (דף כ.) וס"ת נמי פסלינן [בגטן] צפ"צ דגיטין (דף יט.): כדמוכח בעובדא דההוא גברא דעל לצי כנישמת שקל ספר תורה ויהצ לדציטתו: **כתב לגרש את אשתו ונמלך בו'**. מימה מה

ענין זה אלל סתם ויש לומר דס"ד כיון דנמלך אס כן מסתמא כתבו מתחילה שחס יחזור צו יגרש מי שריצה: **הכזבת טופסי גיטין בו'**. כל הנך משניות צפ' כל הגט (גיטין דף כו.) ותימא דלא קמתי כהך יתר על כן דעל כחזין יתר הוא דמכל הנך קמיימת לא מני' למידק סתמא פסול אלל מהך ויש לומר דמשום דלמר לנלל דקמתי כרישא
א) דרך יתר כמו כן דדייקינן מואת
א) [סתמא] ודייקינן מינה אין כזירה וקשה לה"ר יצחק דפ"ק
א) דפסחים (דף ק.) תנן הוסיף ר"ע אף ע"ג דלמאן דמוקי
א) מילתא דר' חיינא בולד [וולד] הטומאה דרצנן לא שמעינן לה ממילתיה דר' עקיבא דמיירי כפסולא [לדורייתא] מיהו יש לומר אלע"ג
א) דקמתי הוסיף אי לא הוה מני ליה לא הוה [קמשמע לן]
ד) מידי: **ואמור רב יהודה אמר שמואל אף צריך שיניח בו'**.

אצטרך לאימיו דרב יהודה משום דמינה דייקינן בגיטין
א) דלמיתא כרבי אלעזר דלמר עדי מסירה כרמי דקיי"ל כוומיה ואיכא דמוקי לה התם כר"מ ומפרש מפני התקנה משום קטטה ולדידיה ליכא למידק מינה סתמא פסול: **ואפילו אשם עוברת כוכבים נמי פסול**. מדקמתי שנכתב שלא לשם אשה דמשמע (על כלן) נשים ככלל ולא דמי לשלא לשמן דכל הזמחים דלא אמרינן אפי' חולין ככלל דהתם איכא לפרוש' שזמחו שלא לשם זבח זה אלא לשם זבח אחר: **ורביננהו תוכו ורא תוך תוכו**. **ואפי' בלי שטף מצרי**.

מפרש כגונטרס שרץ כחילין ואוכלין כפנימי לא מיעביא כלי חרס דאין מיטמא מגבו אלא אפי' כלי שטף דמיטמא מגבו אין אוכלין שצמחו [טמאסין] שגם כלי שטף אינו מקבל טומאה מאויר כלי חרס כדלמר צפ' קמא דפסחים (דף כ.): אוכלין מקבלין טומאה מאויר כלי חרס ואין כלים מקבלים טומאה מאויר כלי חרס

וקשה לפירושו דאם כן מה חידוש יומר ככלי שטף מכלי חרס ועוד דאיכא חידוש יומר ככלי חרס כגון אם שרץ בצאיר כלי חרס פנימי ואוכלין ככלי חרס חילין טהורין
א) אלע"פ שהפנימי טמא וגראה לפרש דכל רצותא של כלי שטף היינו משום דלאו מינה הוא וס"ד דלא מחריב צה וטמא קמ"ל [ודוקא
א) ככלי שטף שאינו מינו היה טמא אי לאו קרא] אצל תוך תוכו שהכל
א) הוא של חרס מינו פשיטא שהוא טהור בלא פסוק דתוך דוקא אמר רחמנא וכן מוכח שחטטה דכלי שטף דוקא איצטרך קרא דפרקי ונמי אמר רבא חטאת שצחטה על מי שמחוייב עולה כשירה אלמא לאו מינה לא מחריב צה והתניא תוכו ולא תוך תוכו ואפי' כלי שטף מניל ומשני ארצעה תוכו כתיבי חד תוכו ולא תוך תוכו פי' אפי' לא כתב אלל תוך הוה מעשיטנא כלי חרס פנימי שאין אוכלין שצמחו מקבלין טומאה ע"י שרץ שצחילין שהרי אין השרץ תוכו ודוקא כלי חרס פנימי דהוי דומיא דידיה מעשיטנא דמינה מחריב צה וחוזן להכי כתב וי"ו של תוכו למימר דאפי' לאו מינה כגון כלי שטף מחריב צה ומניל
א) ותימא אמאי לא שני בשמעין נמי הכי שאני התם דלמר קרא תוך ולא תוך על חטאת לשם חולין כשירה ועל זה חירץ עשו חולין אלל קדשים דאינן מינס כלל ולכן לא מחריב צה כמחיצה אלל תנור כמו מחיצה
א) על חטאת שצחטה לשם מחוייב עולה כשירה דלע"ג שהוא קדשים קרוי אינו מינו ולא מחריב צה ועל זה פריך מאי שנא מכלי שטף שהוא כלי ואינו מינו ומחריב ועל זה צריך לתרץ משום קרא תוכו ולא תוך תוכו אלל לא מני' לתרץ עשוהו כמחיצה אלל תנור דההוא אינו כלי כלל והשתא הכא ולקמן מתרץ דומה צדומה (ודוקא ככלי שטף שאינו מינו היה טמא אי לאו קרא אלל תוך
א) שהכל חרס טהור בלא פסוק דחד תוך אמר רחמנא):

מנלא כהאל המת מטעם מוקף למד פסיל, אפי' בשכן לא מנלא מטעם דלא הוי כל דלאו מינה הוא ולא מחריב צה לצטל שם חרס ממנו (חזקוני חזקני תורה"ה בבה. וי"ל דס"ד בו. וי"ל חזקוני, וי"ל דס"ד כיון שהוא צער מי ששמו כשמו, שכן כן היה דעת הסופר שחל יתכן לו לגרס בו יגרש בו אחר ועוד כיון דמלואן כן עידי מיד ואמר לו שמי כשכך אלמא קטטה כתיבה מקורס לכן ולכן כמד לו הסופר סתמא גם לגרסי. הכי הוה ס"ד, והכי ליה [ד]מיתת אמתי. עכ"ל: תורה"ה ואמר. ויפרש בפניו החקיקה ששום קבשה בו. פי' שאם יכתבו שם אשה, תנא שיהי כן ששוק יסירה שמה כן ומהיה פסורה שפנלם צה לגרסה וימי לדי קטטה בין אים ללשמה. ולכן אמתי מילתא דרבי יהודה דמוקי לה כר"א דעבי כתיבה לשמה מדמתינן גם לעתה הוי את מותרת לכל אדם, דמשום קטטה לא שייך למר (חזקוני חזקני):

ב) כיון לבדרי התדים ורמזינו דכחבו ור"ל דעדיפא משני הכא' (ה' ג'י'י) וצכ"ז ומי"כ הירקסא לבן בראה כדפרישתי:

עין משפט ונר מצוה

ה א מיי' פ"ג מהל' גירושין הלכה ב טוש"ע א"ע סימן קלח סעיף ב:
ו ב מיי' שם הלכה ג טוש"ע שם סעיף ג:
ז א מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם סעיף ד:
ח ד מיי' פ"ג מהלכות גירושין הלכה ז:
ט ה מיי' פט"ו מהל' פסח"מ הלכה ד:
י א מיי' פ"ד מכלים הל' ט ט:
יא ז מיי' שם הלכה ז:
יב ח מיי' שם הלכה יא:

תורה אור השלם

1. וכל כלי חרש אשר יפיל מוקדם אל תוכו כל אֶשֶׁר בחובו יִקָּטֵא, ואחור תחשברה:
ויקרא יא, לג

לעזי רש"י

מול"ל דגומא, טופס

שיטה מקובצת

ואפילו לשם גיזה נמי פסול. להשוות ממשע שלא לשם אשה. ומינה ממעמינן נמי גיטות הכי שזמחו שלא לשמן ואפי' לשם חולין מני לא עלו, ורישית משום דממנין מפסור כהדחי כחוסא שלא לשמן היינו לשם מלמס גבי לשמו ואלא לשמן, גבי גיטין נמי מפרש כהדחי כחוסא ומתן ומלאו כן עידי וכו' דאין לו לשם גיזה. וי"ל דודאי אי היה מני ממעמינן שלא לשם זבח אלא היה דקמתי שלא לשם אשה אז היה שצמחה הכי, אבל השתא דקמתי שזמחו שלא לשמן משמע שפיר שלא לשם זבח זה אלא לשם זבח אחר (חזקוני חזקני ואפילו כלי שטף כצ"ל) וא"ת אי קיי"ל (כ"י יט.) כל דבר המקבל טומאה אינו חוץ בפני הטומאה, וי"ל משום דלי קרא דאין הכלס מטמאין מאויר כלי חרס כדלחמיא בפ"ח דכלס מטעם ד' א) וקשה (דסוף סוף הדלה קושיא לרובסיה) כיון דאין כלס שצמלס מטמאין מאויר כלי חרס א"כ מה לי חרס ומה לי כלי עץ כ) [לשולל (ט') ומה אפילו. וגראה דלא מיעביא ופי' שם אלל בא לגמור על כלי שטף אף הוא מניל דלא מיתא דלאו מינה לא מחריב, וא"ת לשיט הכא ד' תוכו כתיבי דמשני לקמן, וי"ל דמ"מ קשיא לנפך מנינן ענינן לשמה דלא מינה מחריב צה כגון חולין (כ"י) כמו לענין תוך תוכו, ומשני עשו חולין אלל קדשים כמחיצה אלל תנור, כלומר ליכא דלמיי כלל חולין לכלי שטף, דכלי שחייב שפיר מינה כיון דלדיו ואפי' כלי הוא אלל למחילה דמילא ולא מנלא משום דלא מינה הוא, ואין אלל קדשים לא שנה. ולישנא דעשו חולין אלל קדשים תוכס קאת דפקוקה הוי כמי למילף חולין מיתוראה דתוך תוכו דכלי שטף. אבל ליכא לשיי דהשתא לא יעד מיתורא דד' תוכו כתיבי דמנין לקמן, שהרי כצנזר כסוף סוגיין משמע שיעד ליה ליחורא. דקמתי הכא נמי לימי תוכו ליפיקו קמ"ל כמו שפי' שם כגונטרס. והא ליכא למימר דשפיר יעד מיתורא דתוך תוכו לצי כלי חרס דמינה הוא ולא לצי כלי שטף דלמיה הוא והוי ס"ד דהא דקאמר אפי' כלי שטף מסבא הוא דקאמר הכי, והשתא פריך שפיר. גם אי חילי כדמוכח בפ"י הקונטרס גבי ד' תוכו כתיבי דכל עיקר היתור לא איצטרך לכלי חרס. לכן נראה דעדיפא כ"י:
א) וא"ת אמאי לא משני דלעילוי גבי גט דל עובדת כוכבים מינה כ' נהי דלא מינה לא מחריב (שהי) [צ"ה] למיחשפיה) תוך תוכו וחי סתמא, וי"ל מ"מ מוט לא [הוין] ולכן מניל, וי"ל (דאפי') [דלס] אינו שזבו תוך תוכו סתמא א"כ הוי ככלל תוכו, וכן משמע לישנא דכרייתא דקאמר ולא תוך תוכו ואפילו כלי שטף דמשמע (דהא דתוך תוכו מניל ככלי שטף הוא מטעם יתור דכפי' (חזקוני חזקני) רש"י י"ה ופקוקה בקש, דברורא נקב וכו', אי"ז אשמעינן דלפי' פקוקה בקש לגמרי ונטיט דכס"ג